

บัณฑิตศึกษาในปัจจุบันและอนาคต

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงสภาพของบัณฑิตศึกษาในปัจจุบัน และนโยบายระดับบัณฑิตศึกษา ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 6 (2530-2534) โดยผู้วิจัยจะได้กล่าว ถึงรูปแบบของการจัดบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย และสภาพของบัณฑิตศึกษาในปัจจุบันและบัณฑิตศึกษา ในช่วงของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 6 (2530-2534)

บัณฑิตศึกษาในปัจจุบัน

บัณฑิตศึกษานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2477 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน รวมระยะเวลาได้ 53 ปี บัณฑิตศึกษาในประเทศไทยได้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันบัณฑิตศึกษาในประเทศไทยมีหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต (ประกาศนียบัตรชั้นสูง) 119 หลักสูตร ปริญญาโท 398 หลักสูตร และ ปริญญาเอก 53 หลักสูตร (ทบวงมหาวิทยาลัย 2529: 9) เปิดทำการสอนในมหาวิทยาลัย/สถาบัน ที่เทียบเท่าทั้งของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สถาบันบัณฑิตศึกษาระหว่างประเทศ สถาบัน สมทบในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทยมีรูปแบบการดำเนินงานแตกต่างกันออกไป ซึ่งสามารถแยกได้เป็น 4 แบบ คือ

รูปแบบของการจัดบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย

รูปแบบที่ 1

การจัดตั้งเป็นบัณฑิตวิทยาลัย มีฐานะเป็นคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารบัณฑิตศึกษาได้แก่ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยหรือเทียบเท่าของคณบดี และ/หรือผู้ช่วยคณบดี บัณฑิตวิทยาลัยทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานกับคณะวิชาที่เปิดสอนในระดับ บัณฑิตศึกษา ควบคุมการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน และให้เป็นไปตามระเบียบ ของบัณฑิตวิทยาลัย สายงานของบัณฑิตวิทยาลัยส่วนใหญ่จะประกอบด้วย สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย แล้วแบ่งสายงานเป็นงานบริการการศึกษา และ/หรืองานวิชาการและงานธุรการ ส่วนงานสอนนั้น ดำเนินการโดยภาควิชาที่มีการสอนระดับบัณฑิตศึกษา

การบริหารงานของบัณฑิตวิทยาลัย จะมีคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยหรือเทียบเท่า ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและระเบียบข้อบังคับของบัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาหลักสูตร ควบคุมการศึกษา ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายของบัณฑิตวิทยาลัย ตลอดจนให้คำปรึกษาและเสนอความเห็นแก่คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย รูปแบบบัณฑิตวิทยาลัยจะมีรายละเอียดในการบริหารงานแตกต่างกัน ออกไปในแต่ละสถานศึกษาตามความเหมาะสมและโครงสร้างในแต่ละสถาบัน

มหาวิทยาลัยซึ่งดำเนินงานในรูปแบบนี้ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า (กำลังอยู่ในระหว่างการจัดตั้ง) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

รูปแบบที่ 2

การจัดตั้งเป็นสถาบันคล้ายมหาวิทยาลัย มีฐานะเทียบเท่ากรม สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันมีภาระกิจการสอนระดับบัณฑิตศึกษา และให้บริการทางวิชาการ ซึ่งดำเนินการโดยคณะและสำนักต่าง ๆ โดยมีสำนักงานอธิการบดีเป็นหน่วยงานกลางของสถาบัน ทำหน้าที่และรับผิดชอบในการประสานงานบริหารการศึกษา การบริหารบุคคล การคลัง การพัสดุและซ่อมบำรุง งานสารบรรณ การให้บริการด้านการศึกษา ด้านโสตทัศนูปกรณ์ และการให้บริการต่าง ๆ แก่คณะ/สำนัก ตลอดจนการควบคุมให้การปฏิบัติงาน เป็นไปตามระเบียบของทางราชการอีกส่วนหนึ่งด้วย

ผู้บริหารสถาบันได้แก่อธิการบดี และรองอธิการบดีฝ่ายต่าง ๆ สถาบันซึ่งดำเนินงานในรูปแบบนี้ได้แก่ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

รูปแบบที่ 3

สถานศึกษาระหว่างประเทศระดับบัณฑิตศึกษา บริหารงานโดยคณะกรรมการอำนวยการสถาบัน ซึ่งประกอบด้วยบุคคลสัญชาติต่าง ๆ ทำหน้าที่รับผิดชอบกำหนดนโยบายและควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบาย ได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย

รูปแบบที่ 4

เป็นหน่วยงานอิสระในรูปแบบของสถาบันภายในมหาวิทยาลัย การบริหารงานจะมีอิสระมากขึ้นไม่ต้องอยู่ในความควบคุมของมหาวิทยาลัย ทำให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวสูง จะบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการ ได้แก่ สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของประเทศไทยตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2477 จนถึงปัจจุบัน นับเป็นเวลานานพอสมควร การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสามารถพัฒนาจนได้คุณภาพทัดเทียมกับต่างประเทศ สามารถสนองตอบความต้องการกำลังคนระดับสูงในสาขาต่าง ๆ ที่เป็นความต้องการของประเทศ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งบัณฑิตศึกษาในระยะเริ่มแรก แต่อย่างไรก็ตาม บัณฑิตศึกษาย่อมต้องประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่จะเป็นส่วนสนับสนุนและเสริมสร้างบัณฑิตศึกษาให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะประกอบด้วยงบประมาณที่จะสนับสนุนการดำเนินงาน บัณฑิตศึกษา ระบบการบริหารงานที่ดี ระบบการประสานงานที่รวดเร็ว ผู้เรียนที่มีคุณภาพ การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนหลักสูตรที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ ซึ่งหากขาดปัจจัยด้านใดด้านหนึ่งย่อม เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาบัณฑิตศึกษาเป็นอย่างมาก และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 17 แห่ง เกี่ยวกับการดำเนินงานของบัณฑิตศึกษาในปัจจุบัน พบว่าบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐได้ประสบกับปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

ปัญหาด้านการบริหารงาน

1. ปัญหาด้านการประสานงาน และการควบคุมคุณภาพของบัณฑิตศึกษา เนื่องจากบัณฑิตวิทยาลัยไม่มีฐานอำนาจของตัวเอง สภาพปัจจุบันยังขาดความร่วมมือระหว่างนักวิชาการ ฝ่ายธุรการ และฝ่ายบริหารของสถาบันทั้งภายในมหาวิทยาลัยและระหว่างมหาวิทยาลัยภายนอก
2. ปัญหาด้านงบประมาณ งบประมาณในการจัดการชั้นบัณฑิตศึกษาได้รับน้อยเกินไป รวมทั้งงบประมาณที่เป็นทุนอุดหนุนในการวิจัยของอาจารย์และนักศึกษา เป็นผลทำให้บัณฑิตศึกษามีอุปกรณ์การสอน การเรียน คำราสำหรับค้นคว้าไม่เพียงพอ และการวิจัยก็ด้อยคุณภาพ

ปัญหาด้านการรับนักศึกษา

1. คุณภาพของผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ผู้เรียนยังไม่มีพื้นฐานการเรียนแบบช่วยตัวเอง เนื่องจากคุ้นเคยกับระบบการเรียนจากอาจารย์โดยตรง ประกอบกับภูมิความรู้ของนิสิตบางประการ เช่น พื้นฐานภาษาต่างประเทศ การค้นคว้าวิจัยไม่เป็น ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นของการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาที่ผู้เรียนจะต้องได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่ต้น

2. วิธีการในการคัดเลือกจะมีเกณฑ์การพิจารณาแตกต่างกันอยู่ บางสาขาผู้ที่ จะเข้าศึกษาจะต้องมีผลการ เรียนชั้นปริญญาตรีตามเกณฑ์ที่ไม่ต่ำกว่าที่กำหนด จึงอาจมีปัญหาในการรับสมัครที่สำเร็จจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งไม่อาจนำมาเป็นมาตรฐานการเดียวกันได้ อาจทำให้สูญเสียโอกาสในการได้คนที่มีความคุณภาพ เข้าศึกษาได้

ปัญหาด้านหลักสูตรการศึกษา

หลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษาคควรมุ่งหมายที่ชัดเจนว่ามหาวิทยาลัยต้องการจัดการศึกษาในแต่ละสาขาเพื่ออะไร กลุ่มเป้าหมายของผู้เรียน และการนำไปแก้ปัญหาในสังคม ตลอดจนควรมีการปรับปรุงหลักสูตรเป็นระยะ ควรมีนโยบายที่แน่ชัดทั้งในแง่สาขาและปริมาณ และกระบวนการของการปรับปรุงควร เป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็ว ในสภาพปัจจุบันหลักสูตรไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ ผลผลิตที่ได้จึงยังไม่สามารถสนองความต้องการของประเทศได้อย่างแท้จริง

ปัญหาด้านการเรียนการสอน

1. ระบบการเรียนการสอนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เช่น ผู้สอน เน้นการสอนภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ อันเนื่องมาจากอาจารย์ขาดประสบการณ์ในการสอนระดับบัณฑิตศึกษา การขาดแคลนอาจารย์ที่มีความคุณภาพ

ทางด้านของผู้เรียน ผู้เรียนอาจขาดความสามารถในการวิเคราะห์ การนำไปใช้ การค้นคว้าแบบช่วยเหลือตัวเอง

2. การขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องทดลอง บริการไลบรารีศึกษา ศูนย์เครื่องมืออุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ ตลอดจนหนังสือและตำราเรียนซึ่งในปัจจุบันยังมีไม่เพียงพอ

3. การขาดบรรยากาศทางวิชาการ บรรยากาศไม่ส่งเสริมให้มีความตื่นตัวในทางวิชาการ เพียงพอที่จะกระตุ้นให้คนฝึกใฝ่ใน เรื่องวิชาการ

ปัญหาด้านการทำวิทยานิพนธ์

1. นิสิตจำนวนมากยังไม่มีความพร้อมที่จะทำการวิจัย เนื่องมาจากพื้นฐานคุณภาพของการรับเข้าเรียนซึ่งนิสิตยังไม่สามารถช่วยตัวเองได้มากนัก ขาดทักษะในการค้นคว้าและแก้ปัญหา

2. ขาดแคลนอาจารย์ที่ปรึกษา เนื่องจากอาจารย์มีภารกิจด้านอื่นมาก บางสาขาวิชา สัดส่วนระหว่างอาจารย์และนิสิตไม่สมดุลกัน

3. หัวข้อในการทำวิทยานิพนธ์ที่นำมายังไม่สนองต่อความต้องการของสังคมได้มากนัก
 นิสิตอาจเลือกทำวิจัยในหัวข้อที่ไม่น่าสนใจหรือลอกเลียนแบบ ผลการวิจัยจึงด้อยคุณภาพ เนื่องจาก
 ผู้เรียนมิได้มุ่งหวังความเป็นเลิศทางวิชาการ แต่มุ่งที่จะเรียนให้จบเพียงอย่างเดียว

4. การมีอุปกรณ์และเครื่องมือไม่พร้อม โดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ
 และวิทยาศาสตร์ชีวภาพ

5. บริการด้านห้องสมุดซึ่งเป็นปัจจัยของการค้นคว้า บางคนยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร

บัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สถาบันระหว่างประเทศ สถาบันสมทบใน
 มหาวิทยาลัย การบริหารงานจะมีความคล่องตัวและเป็นอิสระในการดำเนินงาน เนื่องจาก
 ไม่ต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับของทางราชการ ส่วนอุปกรณ์การเรียนการสอนจะมีความ
 ทันสมัย วัสดุทัศนูปกรณ์ สภาพของห้องเรียน บรรยากาศของการเรียนในระดับบัณฑิตศึกษาจะ
 เอื้ออำนวยต่อการเรียนระดับนี้เป็นอย่างมาก เช่น จัดให้มีห้องสัมมนา ความพร้อมของหนังสือ
 และตำราเรียนจะมีมากกว่าสถานศึกษาของรัฐ

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 6 (2530-2534) ทบวงมหาวิทยาลัยมี
 นโยบายที่จะสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาไว้ 4 ประการ คือ การผลิต
 บัณฑิตให้ตรงตามความต้องการของสังคม การผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพมากกว่าปริมาณ การผลิตบัณฑิต
 ได้ตามเป้าหมายโดยใช้ต้นทุนต่ำ และการสนับสนุนอาจารย์ บุคลากรในมหาวิทยาลัยให้ได้รับ
 สวัสดิการพอสมควรและสนับสนุนให้อาจารย์ไปศึกษาอูงานต่างประเทศ (สุบิน ปิ่นขยัน 2529: 10)

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 6 การพัฒนาการอุดมศึกษาได้เน้น
 สาระสำคัญที่เกี่ยวกับบัณฑิตศึกษา คือ

1. เน้นด้านพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาคณาจารย์ของ
 มหาวิทยาลัยให้มีคุณวุฒิส่งขึ้น

2. สนับสนุนการขยายงานบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและ เอกชนที่มีศักยภาพ
 เหมาะสมและความพร้อม เพื่อผลิตบัณฑิตตามความต้องการในการพัฒนามหาวิทยาลัย ตลอดจนจนส่วน
 ราชการและธุรกิจเอกชน ในการขอเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย

จะพิจารณาคุณภาพอาจารย์ในสถาบัน และหลักสูตรว่ามีศักยภาพในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพดีเป็นอันดับแรก นอกจากนี้ทบวงมหาวิทยาลัยพยายามหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในการผลิตบัณฑิต เช่น วิทยาลัยครูมีการผลิตครูระดับปริญญาตรีเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีการผลิตระดับบัณฑิตศึกษาเพิ่มขึ้น และลดระดับปริญญาตรีลง (อาทร ชนเห็นชอบ 2529: 14)

หลักสูตรใหม่ซึ่งคาดว่าจะดำเนินการเปิดสอนในช่วงของแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 6 จำแนกหน่วยงานและจำนวนสาขาดังต่อไปนี้

จำนวนสาขาวิชาซึ่งเปิดสอนในช่วงของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 6 (2530-2534) ในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันที่เทียบเท่าสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยหรือสถาบันที่เทียบเท่า	ปริญญาตรีบัณฑิต	ปริญญาโทบัณฑิต	ประกาศนียบัตรชั้นสูง
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	16	23	8
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	5	14	4
3. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	7	33	14
4. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	9	38	2
5. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	1	5	16
6. มหาวิทยาลัยมหิดล	13	6	5
7. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	5	19	1
8. มหาวิทยาลัยศิลปากร	2	22	-
9. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	10	19	2
10. สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้	-	1	-
11. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	2	11	6
12. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	4	5	3
13. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง	1	13	2
14. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	1	3	2

การเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบเปิด

คณะกรรมการทวงมหาวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ 2/2529 เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2529 ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับหลักการทั่วไป ตามที่คณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในมหาวิทยาลัยระบบเปิด เสนอ ดังนั้น การขอเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบเปิดในแผนฯ ฉบับที่ 6 ให้เป็นไปตามหลักการทั่วไป ดังนี้

1. การเปิดสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ต้องเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณและตรงกับความต้องการอันจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ
2. การจัดการศึกษาจะต้องเน้นการปะทะสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนโดยสม่ำเสมอ
3. การจัดระบบห้องสมุดและห้องปฏิบัติการ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและวิจัย จะต้องจัดให้ได้เพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐานและเหมาะสม
4. วิธีการรับคนเข้าศึกษาต่อ ต้องใช้วิธีรับ โดยใช้เกณฑ์ความสามารถทางสติปัญญา เพื่อประสิทธิภาพและคุณภาพการศึกษารวมทั้ง เพื่อลดความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา เป็นหลัก
5. งบประมาณที่ใช้เพื่อการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาใดก็ตาม จะต้องจัดในลักษณะพึ่งตนเองให้มากที่สุด โดยไม่เป็นภาระงบประมาณแผ่นดินและมีแผนการใช้จ่ายที่แสดงให้เห็นขีดความสามารถในการพึ่งตนเองทางการเงินในระยะยาวที่ชัดเจน
6. มหาวิทยาลัยจะต้องมีอาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์ทางวิชาการที่เหมาะสมตามเกณฑ์มาตรฐานในการจัดการศึกษาชั้นสูงกว่าปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย ในการนี้ มหาวิทยาลัยจะต้องใช้อาจารย์พิเศษให้น้อยที่สุด เพราะการใช้อาจารย์พิเศษที่เป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยอื่น อาจทำให้ภาระงานของอาจารย์ผู้นั้นมีมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนในสถาบันประจำได้
7. ก่อนการดำเนินการเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดใดก็ตาม ต้องจัดให้มีการประเมินผลการจัดการศึกษาการผลิตบัณฑิตในลักษณะนั้น ๆ เสียก่อนว่าได้ผลดีหรือไม่เพียงใด เพื่อใช้ผลนั้น เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงระบบและวิธีการจัดการศึกษาระดับนี้ให้เหมาะสม

8. หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบ เปิดควรว ให้สอดคล้อง และเป็นไปตามประกาศทางมหาวิทยาลัย ว่าด้วยเรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาโท พ.ศ. 2522 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง พ.ศ. 2523 และแนวทาง และวิธีการพิจารณาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2527
(แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) 2529: 83-84)

สรุป

บัณฑิตศึกษาในประเทศไทยได้ก่อตั้งมาเป็นเวลา 53 ปี ได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านของการเปิดหลักสูตร จำนวนนักศึกษา วิธีการสอน และการวิจัย ในปัจจุบันมีหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง (ประกาศนียบัตรบัณฑิต) 119 หลักสูตร ปริญญาโท 398 หลักสูตร และปริญญาเอก 33 หลักสูตร เปิดทำการสอนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันที่เทียบเท่าของรัฐบาลและเอกชน ตลอดจนสถาบันขององค์การระหว่างประเทศ

ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 6 (2530-2534) คาดว่า จะมีการเปิดหลักสูตรเพิ่มขึ้นในระดับปริญญาเอก ปริญญาโท และประกาศนียบัตรบัณฑิต อีกจำนวนมาก ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิตให้ตรงตามความต้องการของสังคม การผลิตบัณฑิตให้มีประสิทธิภาพ การผลิตบัณฑิตได้ตามเป้าหมายโดยใช้ต้นทุนต่ำ และการสนับสนุนอาจารย์ บุคลากรในมหาวิทยาลัยให้ได้รับสวัสดิการพอสมควร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย